Skatteutskottets betänkande 1984/85:11

om avdrag för förskottsräntor m. m. (prop. 1984/85:23)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas bl. a. frågor om förlängning av giltighetstiden för av riksdagen tidigare beslutad lagstiftning gällande rätten till avdrag för förskottsräntor, skattefrihet för vissa stipendier och rätten till avdrag för ökade levnadskostnader vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen.

Utskottet tillstyrker bifall till förslagen i propositionen. I fråga om skattefriheten för stipendier och avdrag för ökade levnadskostnader har lämnats reservationer av de borgerliga representanterna i utskottet.

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1984/85:23 att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1983:447) om viss skattefrihet för stipendier enligt 19 § KL (1928:370),
3. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
4. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
5. lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967:198).

I propositionen föreslås att den begränsning som gäller vid 1982–1985 års taxeringar i fråga om rätten till avdrag för ränta som erlagts i förskott görs permanent. Vidare föreslås en förlängning med två år av den särskilda lagstiftning om skattefrihet för vissa stipendier som gäller vid 1984 och 1985 års taxeringar. Den tillfälliga bestämmelsen om avdrag för ökade levnadskostnader i fråga om arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen föreslås gälla även vid 1986 års taxering. Viss reglering föreslås av den skattemässiga behandlingen av och skyldigheten att lämna kontrolluppgift för bidrag till arbetslösa som startar egen rörelse och till ungdomar som bedriver sådan rörelse. Slutligen tas upp vissa följdändringar i anledning av ändrade regler för mönstring och registrering av sjömän.

Propositionen innehåller förslag om ändring i bl. a. 41 § kommunalskattelagen (KL). En ändring av samma lagrum föreslås också i den till utskottet hänvisade propositionen 1984/85:18 om statlig fastighetsskatt. Den författningsmässiga regleringen av 41 § bör ske i samband med behandlingen av denna proposition. Med de ändringar som föranleds härav har de nu aktuella lagförslagen följande lydelse:

1 Förslag till
Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 12 av anvisningarna till 32 § och punkt 3 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Anvisningar till 32 §	
12.[1] Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 6 000 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring. Föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring utgör skattepliktig intäkt av tjänst, dock ej sådan del av vårdbidrag som utgör ersättning för merkostnader. Timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.	
Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse samt ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.	Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse, ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare samt *stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m.m.* räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

[1] Senaste lydelse 1984:527.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.

till 33 §

3.[2] Har skattskyldig i sin tjänst verkställt resor utom den vanliga verksamhetsorten, äger han rätt att åtnjuta avdrag icke blott för kostnaden för själva resan utan jämväl för den *ökning* i levnadskostnaden, som den skattskyldige kan hava fått vidkännas på den grund, att han vistats utom sin vanliga verksamhetsort, såsom för hotellrum, *ökad* kostnad för föda osv. Därest i tjänst, som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 32 §, anvisats särskild ersättning för kostnaderna, får avdrag dock icke äga rum. Hava jämlikt 25 § första stycket 3) taxeringslagen traktamentsersättningar och andra ersättningar icke upptagits såsom intäkt, må ej heller de emot ersättningarna svarande kostnaderna avdragas.

I första stycket avsedd ökning i levnadskostnaden skall, där den skattskyldige icke visar större ökning, anses hava uppgått till ett belopp motsvarande den ersättning som av arbetsgivaren utgivits för kostnadens täckande (traktamente), dock högst till belopp som i enlighet med vad nedan i detta stycke sägs motsvarar största normala ökning i levnadskostnaden. Riksskatteverket fastställer för varje kalenderår ett belopp (normalbelopp) motsvarande största normala ökning i levnadskostnaden för ett dygn. Har resan varit förenad med övernattning skall den anses hava varat det antal dygn som motsvarar antalet övernattningar. Har resan ägt rum utan samband med övernattning skall såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas: fyra tiondels normalbelopp, när förrättningen varat mer än tio timmar i följd, samt två tiondels normalbelopp, när förrättningen eljest varat mer än fyra timmar i följd. Omfattar vistelse på en och

I första stycket avsedd ökning i levnadskostnaden skall, där den skattskyldige icke visar större ökning, anses hava uppgått till ett belopp motsvarande den ersättning som av arbetsgivaren utgivits för kostnadens täckande (traktamente), dock högst till belopp som i enlighet med vad nedan i detta stycke sägs motsvarar största normala ökning i levnadskostnaden. Riksskatteverket fastställer för varje kalenderår ett belopp (normalbelopp) motsvarande största normala ökning i levnadskostnaden för ett dygn. Har resan varit förenad med övernattning skall den anses hava varat det antal dygn som motsvarar antalet övernattningar. Har resan ägt rum utan samband med övernattning skall såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas: fyra tiondels normalbelopp, när förrättningen varat mer än tio timmar i följd, samt två tiondels normalbelopp, när förrättningen eljest varat mer än fyra timmar i följd. Omfattar vistelse på en och

[2] Senaste lydelse 1983:1051.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
samma ort längre tid än 15 dygn i följd, skall från och med det sextonde dygnet såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas sex tiondelar av normalbeloppet. Vid 1984 *och 1985* års taxeringar skall för skattskyldig som vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen fortlöpande haft sin arbetsplats förlagd till en och samma ort utanför den vanliga verksamhetsorten under längre tid än två år för tid därefter såsom största normala ökning i levnadskostnaden anses ett belopp motsvarande den del av normalbeloppet som avser kost vid förrättning som pågått längre tid än 15 dygn ökat med faktisk kostnad för logi på arbetsorten. Vill skattskyldig visa att kostnadsökningen i en och samma tjänst varit större än avdrag som beräknats i enlighet med vad nu sagts, skall utredningen avse hans samtliga förrättningar i nämnda tjänst under beskattningsåret; dock att i fråga om avdrag för ökning i levnadskostnaden från och med det sextonde dygnet i följd på en och samma ort eller under förrättning å utrikes ort levnadskostnadsökningen må beräknas för varje förrättning för sig.	samma ort längre tid än 15 dygn i följd, skall från och med det sextonde dygnet såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas sex tiondelar av normalbeloppet. Vid 1984–*1986* års taxeringar skall för skattskyldig som vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen fortlöpande haft sin arbetsplats förlagd till en och samma ort utanför den vanliga verksamhetsorten under längre tid än två år för tid därefter såsom största normala ökning i levnadskostnaden anses ett belopp motsvarande den del av normalbeloppet som avser kost vid förrättning som pågått längre tid än 15 dygn ökat med faktisk kostnad för logi på arbetsorten. Vill skattskyldig visa att kostnadsökningen i en och samma tjänst varit större än avdrag som beräknats i enlighet med vad nu sagts, skall utredningen avse hans samtliga förrättningar i nämnda tjänst under beskattningsåret; dock att i fråga om avdrag för ökning i levnadskostnaden från och med det sextonde dygnet i följd på en och samma ort eller under förrättning å utrikes ort levnadskostnadsökningen må beräknas för varje förrättning för sig.

Avdrag för ökade levnadskostnader är däremot icke medgivet enbart på den grund, att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än den, där han har sin bostad. Har den skattskyldige bosatt sig på annan ort än den, där han har tjänst eller anställning, eller antagit arbete, som skall utföras på annan ort än den, där han är bosatt, är avdrag i regel icke medgivet. Avdrag medgives dock för det fall, att anställningen avser endast en kortare tid eller skall bedrivas å flera olika platser eller det av annan anledning icke skäligen kan ifrågasättas, att den skattskyldige skall avflytta till den ort, där arbetet skall utföras.

Oavsett vad i nästföregående stycke sägs äger skattskyldig, som på grund av sitt arbete bosatt sig på annan ort än den där hans familj är bosatt, därest det med avseende på makes förvärvsverksamhet, svårighet att anskaffa familjebostad eller annan därmed jämförlig omständighet icke skäligen kan ifrågasättas, att familjen skall avflytta till den skattskyldiges bostadsort, åtnjuta avdrag för den ökning i levnadskostnaden som föranledes av den skilda bosättningen. Om båda makarna äro berättigade till

sådant avdrag, skall, där makarna ej överenskommit om annan fördelning, det sammanlagda avdraget tillkomma dem med hälften var. Vad här sagts skall, såvitt avser makar, icke äga tillämpning i fall som i 52 § 2 mom. sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983: 447) om viss skattefrihet för stipendier enligt 19 § kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att lagen (1983: 447) om viss skattefrihet för stipendier enligt 19 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
I stället för bestämmelserna angående stipendier i 19 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall vid 1984 *och 1985* års taxeringar gälla följande.	I stället för bestämmelserna angående stipendier i 19 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall vid 1984–*1987* års taxeringar gälla följande.

Stipendium som är avsett för mottagarens utbildning och inte utgör ersättning för arbete som har utförts eller skall utföras för utgivarens räkning räknas icke till skattepliktig inkomst.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

3 Förslag

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.[2] Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	*Vem uppgiften skall avse*	*Vad uppgiften skall avse*
3 g. Den som utgett ersättning enligt 14 eller 15 § lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.	Den som uppburit ersättningen.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	*Vem uppgiften skall avse*	*Vad uppgiften skall avse*
3 g. Den som utgett ersättning enligt 14 eller 15 § lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare *eller stöd enligt 6 § förordningen (1983: 1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m. m.*	Den som uppburit ersättningen *eller stödet.*	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.
3 h. Länsarbetsnämnd.	*Den som uppburit statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknads-*	*Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.*

[1] Lagen omtryckt 1971: 399.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.
[2] Senaste lydelse 1984: 102.

Föreslagen lydelse
stöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985 och tillämpas såvitt avser 37 § 1 mom. punkt 3 h första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1985 års taxering och i övrigt första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1986 års taxering.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att 7 § 2 mom. lagen (1958: 295) om sjömansskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	
2 mom[2] I särskilda fall *må* sjömansskattenämnden *föreskriva*, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabellerna F och FT *jämväl* vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast *användes* i närfart. Nämnden *må* i särskilda fall *medgiva*, att denna lag tillämpas vid anställning ombord på lastfartyg, som huvudsakligast *användes* i inre fart, om fartyget har certifikat för stor kustfart och tidvis även nyttjas i sådan fart *samt är försett med giltig sjömansrulla*. Därvid skall sjömansskatt erläggas enligt tabellerna N och NT. (Se vidare anvisningarna.)	2 mom. I särskilda fall *får* sjömansskattenämnden *besluta*, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabellerna F och FT *även* vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast *används* i närfart. Nämnden *får* i särskilda fall *medge*, att denna lag tillämpas vid anställning ombord på lastfartyg, som huvudsakligast *används* i inre fart, om fartyget har certifikat för stor kustfart och tidvis även nyttjas i sådan fart. Därvid skall sjömansskatt erläggas enligt tabellerna N och NT. (Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

[1] Lagen omtryckt 1970: 933.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 777.
[2] Senaste lydelse 1982: 420.

5 Förslag till
Lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967: 198)

Härigenom föreskrivs att 27 § folkbokföringsförordningen (1967: 198) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	27 §[1]
Den som icke är bosatt på någon fastighet i den församling där han skall kyrkobokföras *bokföres* under rubrik på församlingen skrivna om annat ej följer av 19, 20, 23 eller 24 §. Den som saknar känt hemvist eller, i fråga om nomadiserande same, känt huvudviste *bokföres* under rubrik utan känt hemvist. Den som *är inskriven* i sjömansregistret får dock ej bokföras under rubrik utan känt hemvist.	Den som icke är bosatt på någon fastighet i den församling där han skall kyrkobokföras *bokförs* under rubrik på församlingen skrivna, om annat ej följer av 19, 20, 23 eller 24 §. Den som saknar känt hemvist eller, i fråga om nomadiserande same, känt huvudviste *bokförs* under rubrik utan känt hemvist. Den som *enligt uppgift* i sjömansregistret *tjänstgjort till sjöss under det innevarande eller närmast föregående kalenderåret* får dock ej bokföras under rubrik utan känt hemvist.
Pastorsämbete får pröva om person som saknar bestämt hemvist i församlingen i stället för att bokföras enligt första stycket kan behålla sin tidigare kyrkobokföring. Beslutas vid mantalsskrivning att han icke skall uppföras på viss fastighet i mantalslängden, *bokföres* han enligt första stycket.	*Pastorsämbetet* får pröva om *en* person som saknar bestämt hemvist i församlingen i stället för att bokföras enligt första stycket kan behålla sin tidigare kyrkobokföring. Beslutas vid mantalsskrivning att han icke skall uppföras på viss fastighet i mantalslängden, *bokförs* han enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

[1] Senaste lydelse 1969: 312.

Motionerna

1984/85:87 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå propositionen vad gäller förslaget om förlängning av rätten till skattefrihet för vissa stipendier,

2. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del beslutar att undantag från tvåårsregeln vid 1986 års taxering skall gälla utan begränsning till byggnads- och anläggningsbranschen.

1984/85:88 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar avskaffa lagen (1983:447) om viss skattefrihet för stipendier enligt 19 § kommunalskattelagen (1928:370),

2. att riksdagen beslutar att de särskilda reglerna vad avser avdrag för ökade levnadskostnader för arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen skall gälla utan begränsning till byggnads- och anläggningsbranschen.

1984/85:89 av Christer Eirefelt (fp)

I motionen yrkas

1. att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) 41 §,

2. att riksdagen avslår förslaget om ändring i lagen (1983:447) om viss skattefrihet för stipendier enligt 19 § kommunalskattelagen (1928:370).

Utskottet

Propositionen innehåller förslag om förlängning av giltighetstiden för lagstiftning som tidigare antagits av riksdagen. Vidare föreslås viss reglering av den skattemässiga behandlingen av och skyldigheten att lämna kontrolluppgift för bidrag till arbetslösa som startar egen rörelse och till ungdomar som bedriver sådan rörelse. Propositionen innehåller också förslag om vissa följdändringar i anslutning till av riksdagen tidigare beslutade ändringar av reglerna för mönstring och registrering av sjömän.

Förskottsräntor

Genom riksdagsbeslut i februari 1982 begränsades rätten att vid 1982–1985 års taxeringar göra avdrag för räntor som erlagts i förskott. Begränsningen avser sådana skattskyldiga för vilka avdragsrätten bestäms enligt kontantprincipen och innebär att avdrag inte medges omedelbart för ränteutbetalningar som belöper på tid efter det aktuella taxeringsåret. För sådana räntor medges i stället avdrag med lika stora belopp varje år under återstoden av den tid som förskottsbetalningen avser.

I propositionen föreslås att den ifrågavarande begränsningen görs permanent.

I motion 89 yrkar Christer Eirefelt (fp) avslag på propositionen i denna del. Han framhåller att syftet med den tidsbundna begränsningen av avdragsrätten var att förhindra att 1982 års inkomstskattereform och den i samband därmed beslutade begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde urholkades. När skattereformen nu är genomförd och några fortsatta marginalskatteändringar inte aviserade saknas enligt motionärens mening anledning att göra avdragsbegränsningen bestående.

Som finansministern framhåller i propositionen kan systemet med förskottsräntor utnyttjas i skatteundandragande syfte, och sådana räntor medför också otvivelaktigt kontrollproblem vid taxeringen. Dessa skäl talar enligt utskottets mening för att man i fråga om förskottsräntor bör göra avsteg från de principer som i allmänhet gäller i fråga om skattskyldiga med kontantmässig redovisning. Utskottet tillstyrker således att rätten till avdrag för förskottsräntor begränsas även i fortsättningen i enlighet med förslaget i propositionen och avstyrker följaktligen bifall till motion 89.

Stipendier

Stipendier som utgår till studerande vid undervisningsanstalter eller som eljest är avsedda för mottagarens utbildning utgör inte skattepliktig intäkt. I det fall att stipendiet utgetts av arbetsgivare eller någon honom närstående till anställd har i praxis stipendiet ansetts utgöra ersättning för arbete och således beskattats.

Tidigare beskattades också stipendier för deltagande i kurser av facklig natur, om mottagaren av stipendiet innehade någon form av förtroendeuppdrag inom den fackliga organisationen. I proposition till riksdagen våren 1983 föreslogs att sådana stipendier skulle vara skattefria. Riksdagen biföll förslaget med den ändringen att skattefriheten skulle gälla endast vid 1984 och 1985 års taxeringar.

I den nu aktuella propositionen föreslås att lagstiftningen skall gälla i ytterligare två år.

Motionerna 88 av Knut Wachtmeister m. fl. (m), 87 av Stig Josefson m. fl. (c) och 89 av Christer Eirefelt (fp) innehåller alla yrkanden om avslag på propositionen i denna del. I motionerna 88 och 89 framhålls bl. a. att lagstiftningens huvudsakliga syfte varit att stärka fackföreningarna ekonomiskt, medan motionärerna bakom motion 87 bl. a. pekar på den mycket allvarliga kritik av principiell, materiell och formell natur som riksskatteverket riktade mot lagstiftningen i samband med dess tillkomst.

Skälet till att lagstiftningen om skattefrihet för stipendier av riksdagen ansågs böra i ett inledningsskede tidsbegränsas var i huvudsak att den kunde komma att ge upphov till ett avsevärt antal rättstvister och utnyttjas inte bara av ideella organisationer utan också i andra fall som inte varit avsedda av lagstiftaren.

Enligt vad utskottet inhämtat är de erfarenheter man hittills vunnit av den

nya lagstiftningen mycket begränsade och de ger inte något stöd för uppfattningen att bestämmelserna missbrukats. Som finansministern framhåller saknas ännu underlag för en bedömning av utfallet av den av riksdagen beslutade skattefriheten. Utskottet anser sig därför böra biträda propositionen och avstyrka motionerna i denna del.

Ökade levnadskostnader

Avdrag för ökade levnadskostnader med belopp motsvarande uppburet traktamente medges normalt inte under längre tid än två år vid arbete på en och samma plats utanför den vanliga verksamhetsorten (den s. k. tvåårsregeln).

Genom riksdagsbeslut i december förra året bestämdes att skattskyldiga, som vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen fortlöpande haft sin arbetsplats förlagd till en och samma ort utanför den vanliga verksamhetsorten under längre tid än två år, också därefter skulle vara berättigade till avdrag för ökade levnadskostnader enligt likartade principer. Mot bakgrund av att traktamentsbeskattningssakkunnigas (numera förmånsbeskattningskommittén) betänkande (SOU 1983:3) Skatteregler om traktamenten m. m. ännu inte slutbehandlats bestämdes att reglerna endast skulle tillämpas vid 1984 och 1985 års taxeringar.

I propositionen föreslås – med hänvisning till att detta beredningsarbete ännu inte hunnit slutföras – att lagstiftningen förlängs att gälla även vid 1986 års taxering.

I motion 88 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) och 87 av Stig Josefson m. fl. (c) fullföljer motionärerna ett redan förra året framställt yrkande att den av riksdagen beslutade utvidgningen av tvåårsregeln skall gälla utan begränsning till byggnads- och anläggningsbranschen.

Som utskottet framhöll vid sin behandling av denna fråga förra året saknas anledning att utvidga tillämpningen av den nya lagstiftningen till andra än dem som arbetar med rena anläggningsarbeten, eftersom en sådan utvidgning otvivelaktigt skulle kunna ge upphov till missbruk. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av traktamentsbeskattningssakkunnigas arbete anser utskottet sig böra avstyrka bifall till motionerna 87 och 88 i denna del.

Mot de delar av propositionen som utskottet inte tagit upp till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker också förslagen till författningstext. Som utskottet framhåller i inledningen till betänkandet kommer den författningsmässiga regleringen av 41 § KL att ske i anslutning till behandlingen av proposition 1984/85:18 om statlig fastighetsskatt.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förskottsräntor*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:23 och med avslag på motion 1984/85:89 yrkande 1 beslutar att begränsningen av rätten till avdrag för förskottsräntor görs bestående,
2. beträffande *stipendier*
   att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1984/85:87 yrkande 1, 1984/85:88 yrkande 1 och 1984/85:89 yrkande 2 beslutar att lagstiftningen om skattefrihet för vissa stipendier skall gälla även vid 1986 och 1987 års taxeringar,
3. beträffande *avdrag för ökade levnadskostnader*
   att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1984/85:87 yrkande 2 och 1984/85:88 yrkande 2 beslutar att undantaget från den s. k. tvåårsregeln i fråga om skattskyldiga som arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen skall gälla även vid 1986 års taxering,
4. beträffande *propositionen i övrigt och lagförslagen*
   att riksdagen med bifall till propositionen och med anledning av vad utskottet ovan anfört och hemställt antar de på s. 2–10 ovan intagna förslagen till
   a) lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
   b) lag om ändring i lagen (1983:447) om viss skattefrihet för stipendier enligt 19 § kommunalskattelagen (1928:370),
   c) lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
   d) lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
   e) lag om ändring i folkbokföringsförordningen (1967:198).

Stockholm den 13 november 1984

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s), Bruno Poromaa (s) och Erkki Tammenoksa (s).

Reservationer

Stipendier (mom. 2)

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Skälet till" och slutar på s. 13 med "motionerna i denna del" bort ha följande lydelse.

I samband med behandlingen av proposition 1982/83:157, som bl. a. innehöll förslaget om skattefrihet för stipendier, inhämtade skatteutskottet riksskatteverkets yttrande i frågan. Av yttrandet – fogat som bilaga till utskottets betänkande (SkU 1982/83:50) – framgår att riksskatteverket riktade mycket allvarliga invändningar av såväl principiell och materiell som formell natur mot förslaget. Verket ansåg förslaget strida mot den grundläggande principen att all ersättning för utfört arbete skall beskattas, att tillämpningen av bestämmelserna skulle komma att medföra svåra lagtolkningsproblem och att lagstiftningen med all sannolikhet skulle komma att kunna tillgodogöras av långt fler grupper än de fackliga organisationer som förutskickades i motiveringen.

Som åberopas i motionerna innebär bestämmelserna att en arbetsgivare alltid skall anses ha gett ut ett stipendium för utfört arbete eller uppdrag, medan en facklig utgivare av stipendium inte anses som arbetsgivare i den meningen att han drar någon nytta av den utbildning som är syftet med stipendiet. Från rättvisesynpunkt måste en skatteregel med sådant innehåll anses mycket otillfredsställande.

Som framhålls i motionerna 88 och 89 har lagstiftningen om skattefrihet för stipendier uppenbarligen tillkommit för att stärka fackföreningarnas ekonomiska ställning. I den mån de har några ekonomiska problem får dessa emellertid lösas på annat sätt än genom skatteregler som inte tillgodoser elementära rättvisekrav.

Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till motionerna 87, 88 och 89 i denna del. Något skäl att – som framhålls i propositionen – ytterligare utvärdera den provisoriska lagstiftningen finns enligt utskottets mening inte, särskilt som möjligheterna att vinna praktiska erfarenheter av bestämmelser, innebärande att i princip skattepliktiga intäkter inte behöver tas upp i deklarationen, torde vara ytterst begränsade.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:87 yrkande 1, 1984/85:88 yrkande 1 och 1984/85:89 yrkande 2 samt med avslag på propositionen i motsvarande del beslutar att lagstiftningen om skattefrihet för vissa stipendier upphävs.

Avdrag för ökade levnadskostnader (mom. 3)

2. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse.

De skäl som ansetts motivera en utvidgning av den s. k. tvåårsregeln i fråga om skattskyldiga vilka arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen kan enligt utskottets mening med fog göras gällande också i fråga om andra yrkeskategorier. Utskottet anser sig därför böra av rättviseskäl biträda motionerna 87 och 88 i denna del.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:87 yrkande 2 och 1984/85:88 yrkande 2 samt med anledning av propositionen i motsvarande del beslutar att de bestämmelser om ökade levnadskostnader som vid 1986 års taxering skall tillämpas i fråga om skattskyldiga vilka arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen utvidgas att gälla alla yrkeskategorier

Propositionen i övrigt och lagförslagen (mom. 4)

3. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) hemställer vid mom. 4 – under förutsättning av bifall till *reservationerna 1 och 2* –

att riksdagen antar de på s. 2–10 ovan intagna lagförslagen med de ändringar att

dels lagförslaget på s. 6 utgår,

dels i punkt 3 andra stycket av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen (1928:370) orden "vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen" utgår.

minab/gotab Stockholm 1984 79244